HE 146/2021 vp
Ympäristöpäällikkö, va. toiminnanjohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 27.10.2021

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Luontokadon ja ilmastonmuutoksen pysäyttäminen vaativat lisätoimia hallitukselta. Vaikuttaa siltä, etteivät hallitusohjelman toimet ole riittäviä näiden kriisien hidastamiseksi. Kevään 2022 kehysriihessä olisi mahdollista toteuttaa vielä lisäpanostuksia, jotta hallitusohjelman tavoitteet saavutetaan paremmin. Esimerkiksi luontokadon pysäyttämiseksi ja EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpanemiseksi tarvitaan päätöksiä. Strategian mukaan metsistä olisi suojeltava 10%, joka on tutkimuksen mukaan kynnysarvo monelle lajille. Jos elinympäristö vähenee alle 10%:een, häviää puolet sen elinympäristön lajeista[1]. METSO-ohjelman toteutumisen jälkeenkin Etelä-Suomen metsiensuojeluaste on vain 4%[2]. Hallituksen olisikin valmisteltava paketti, jolla suojellaan luonnoltaan arvokkaat metsät etelässä ja pohjoisilla valtionmailla.

Yksityiskohtaiset kommentit

Luonnonsuojelun rahoitus - jakautuu usean momentin ja ministeriön välille

Luonnonsuojelun rahoitus on jakautunut usean momentin ja vuoden välille siten, että kokonaisuudessaan hallituskauden lisäys on noin 400 miljoonaa euroa. On hyvä, että luonnonsuojeluun on panostettu. Samalla pitää kuitenkin muistaa, että luontokadon pysäyttämiseen tarvittavat määrärahat olisivat vieläkin huomattavasti isommat[3]. Hallitusohjelman lisärahoituksen toteutumisen seuraamista helpottaisi erillinen taulukko rahoituksen jakautumisesta ja toteutumisesta.

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

Ympäristöjärjestöt 35.01.65

Korona toi kansalaiset lähiluontoon. Lisääntynyt kiinnostus ympäristöä kohtaan on myönteinen asia. Se on samalla lisännyt ympäristöjärjestöjen neuvontatyön ja ympäristökasvatuksen tarvetta merkittävästi. Myös hallitusohjelman ja Green dealin lukuisien lainsäädäntöhankkeiden toteuttaminen on lisännyt järjestöjen voimavarahaasteita. Ympäristöjärjestöjen rahoitus on nyt kehyksen mukainen, mutta ympäristöasioiden merkityksen ja volyymin kasvu puolustaisi momentin 35.01.65 korottamista.

Eräät ympäristömenot 35.10.22.

On hyvä, että *Ilmastopaneelin* rahoitus on varmistettu, ja että sen roolia ilmastopolitiikan suunnittelussa ja sitä koskevassa päätöksenteossa korostetaan. Talousarviossa painotetaan keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman, KAISUN, toimeenpanossa erityisesti kustannustehokkaita keinoja. Suunnitelmaa laadittaessa ja toimeenpantaessa on hyödynnettävä Ilmastopaneelin ja muiden tutkijoiden asiantuntemusta.

Pilaantuneiden kaivosalueiden kunnostusta kannattaa jatkaa *KAJAK-hankkeiden* hyvien kokemusten mukaan. Kaivosjätealueet aiheuttavat ennen muuta haitallisten aineiden valumia vesistöhin. Olisi kaikkien edun mukaista saada vanhojen kaivosten saasteet kuntoon ennen kuin harkitaan uusien avaamista.

Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen 35.20. - Ilmastonmuutoksen torjunta ja kiertotalouden edistäminen.

Ympäristöministeriön määrärahoilla tehdään kiitettävästi ohjausta pois fossiilisista polttoaineista. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on kokonaisuus, joka painottaa uusiutuvaa energiaa ja energia- ja materiaalitehokkuutta sekä hiilijalanjäljen pienentämistä. Kokonaisuuden tavoitteet ovat hyviä, koska asumista ja kaupunkielämää on muutettava hiilineutraaliksi. Öljylämmityksestä luopumisen tuet ja latausinfrastruktuurin rakentamisen avustukset ovat tärkeitä kannusteita energiaremontteihin ja vaihtamaan polttomoottoriajoneuvoja sähköisiin. Pelkkä latausinfrastruktuurin lisääminen ei yksistään riitä, vaan yhdyskuntarakennetta on kehitettävä niin, että yksityisautoilun tarve vähenee. Kestävä kaupunkikehitys -kokonaisuudessa mainitaan:

“Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta kehittämällä parannetaan palvelujen tehokasta tarjontaa ja saavutettavuutta, edistetään kestävien kulkumuotojen käyttöä, vähennetään autoilun tarvetta ja lisätään arjen sujuvuutta.” Todelliset panostukset joukkoliikenteeseen, kävely- ja pyöräilyreitteihin ja lähipalveluihin ovat tärkeitä, jotta autoilun tarve vähenee.

EU-rahastot

Kotimaisen budjetin lisäksi ympäristöasioita tulee edistää myös EU-rahastoissa, joiden loppuhionta on menossa. Keskeisintä tämä on maatalouden tuissa, koska CAP-lausuntoajan lopulla ilmestynyt väliarviointi[4] osoitti, ettei esitetyillä toimenpiteillä saada suuria parannuksia ilmaston, luonnon ja vesien tilaan aikaan. Kotimaisten ja EU:n rahojen yhteissumma on noin 2 miljardia euroa vuodessa. Maataloustuottajat saavat kaikki rahat, kyse on nyt vain niiden kohdentamisesta ympäristölle enemmän tekeville.

Lisätietoja

• ympäristöpäällikkö, va. toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi
• suojeluasiantuntija (biodiversiteetti) Paloma Hannonen, p. 050 5323 219, paloma.hannonen@sll.fi
• suojeluasiantuntija (ilmasto) Anna Ikonen, p. 044 4914 269, anna.ikonen@sll.fi

Lähdeviitteet

1. Rybicki J. ja Hanski I., Species–area relationships and extinctions caused by habitat loss and fragmentation, Ecology letters (3/2013)

2. Kymmenen vuotta METSOa – Väliarviointi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman ensimmäisestä vuosikymmenestä (Ympäristöministeriön julkaisuja 4/2019)

3. Kotiaho J. ym, Keskeiset keinot luontokadon pysäyttämiseksi, Luontopaneelin julkaisuja 2/21

4. Suomen CAP-suunnitelman ympäristövaikuttavuusarvio
https://mmm.fi/cap27/ymparistovaikuttavuusarvio